

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 5000 lei.

UN CAPITOL DE PASTORAȚIE: TINERETUL

Oricine urmărește frământările prin care trece viața omenească de azi, poate constata că toate aceste frământări țintesc o lume mai bună, mai umană și mai creștină decât aceea care a fost în stare să producă cele două mari băi de sânge, la cari am asistat în ultimele trei decenii. Și conducătorii popoarelor și cei conduși, și oamenii de știință, ca și cei de rând, sunt unanim de părere că, cel puțin acum când omenirea a trecut și prin cea de a doua încăerare apocaliptică, trebuie să se ivească lumea mai bună, după zorii căreia rărunchii omului suspină dela o vreme încoace atât de mult.

Cel ce nu dorește această lume mai bună și mai umană în raporturile ei, cel ce nu râvnește, într'adevăr, ca să se înlăture odată din sânul sbuciumatei vieți omenești, nenumăratele fricțiuni cari au însângerat atât de des paginile istoriei sale, unul ca acesta este desigur un ins în sufletul căruia s'a tocit orice simț uman, un ins în care idealul împărăției lui Hristos a fost într'o mare parte șters, sau acoperit de colb.

De fapt, toți dorim această lume nouă, toți așteptăm cât mai grabnică ei înpământenire între noi și mai ales toți ne dăm seama că apariția ei nu se poate produce decât printr'un om cu adevărat nou.

Dar alături de acest ideal care ne animă pe toți în aceste frământate vremi, mai apare și un alt adevăr de care și-au dat seama iluștrii pedagogi și marii conducători de popoare, cari luptă, sau au luptat, sub flamura plină de nădejdi a celui dintâi. În tratatele lor de pedagogie sau în cuvântările lor, aceștia subliniază în mod unanim că zidirea omului nou, de pe urmă căruia să răsară și o lume nouă, trebuie începută dela copii, dela tineret. Aci este cuprins germenul înlăuntrul căruia stă ascunsă toată taina viitorului mai bun, după care râvnește omul vremii noastre. Aci stau așezate, ca într'un grăunte de mare preț, toate posibilitățile de a fi, într'un fel sau într'altul, ale omenirii viitoare pe care

o așteptăm. Aci sunt ascunse potențele reale de a vedea odată instaurată lumea mai bună pe care o dorim. Aci sunt date, în sfârșit, toate condițiile prielnice pentru temeinicirea ei. De aceea numai de aci, dela acest tineret, în a cărui suflet maleabil se pot imprima toate idealurile deschizătoare de orizonturi noi, se poate începe de fapt și clădirea omului mai bun, mai uman, mai iubitor și mai creștin, de pe urma căruia să răsară și o viață lipsită de urâtele pasiuni, cari au învrăjbit pe om atât de des de semenul său.

Biserica creștină, care cunoaște acest adevăr, de aproape douăzeci de veacuri s'a străduit mereu să poarte grije de acest tineret. L-a luat de mână din cristelnița sf. botez, l-a purtat în sburdălnicia jocurilor copilărești alături de părinți, i-a luminat calea cu lumina învățăturilor sale împărtășite pe băncile celor dintâi școli deschise în tinda ei, l-a ferit, prin sfaturile sale, de nenumăratele pasiuni cari răscolesc atât de vijelios viața lui și i-a indicat mereu culmile înșorite ale desăvârșirii omenești, după cari trebuie să nizuiască sufletul lui. Intotdeauna această Biserică a căutat să înăbușe în sufletul acestui tineret, orice sminteală prin care râvna nepotolită a puterilor sale fizice, mereu crescânde, îl împingeau la rău.

În eparhia noastră grija de acest tineret a fost altădată, parcă, mai accentuată ca și azi. Din inițiativa I.P.S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan s'a organizat, imediat după trecutul război mondial, „Societatea Sf. Gheorghe“, în cadrul căreia preotul se străduia să dea tineretului o îndrumare isvorată din lumina isbăvitoare a învățăturilor Mântuitorului Hristos. Și nu în puține locuri, roadele acestei bune îndrumări s'au făcut simțite în viața parohiilor noastre. În ultima vreme însă această Societate a rămas doar un simplu nume, care mai figurează încă în rapoartele către adunarea eparhială, fără ca să mai cuprindă de fapt și suflul de entu-

siasm pastoral, de pe urma căruia au răsărit atât a frumoase realizări din viața tineretului nostru încadrat în această Societate.

Vremurile de azi, când omenirea întreagă este angajată în lupta dărză de zidire a unei lumi mai bune decât aceea de până aci, ne cer din nou coborârea noastră în mijlocul acestui tineret, pentru a clădi prin el, la lumina învățăturilor lui Hristos, această lume cu adevărat mai înfrățită, mai îngăduitoare și mai plină de iubire și de înțelegere față de om. Ele ne impun, cu alte cuvinte, prin ponderozitatea lor, marea răspundere de a fi înțeles sau de a fi luat prea ușor, întretăierea de drumuri la cari am ajuns la sfârșitul acestui război.

Este o tradiție scumpă Bisericii noastre, de a fi luat pe om de mână din clipa încreștinării lui prin botez și de a-l însoți până la ieșirea lui din această viață. Această tradiție ne cere ca dela terminarea școlii primare și până la pășirea în viața familiară, să nu întrerupem acest capitol de pastorație a tineretului, atât de necesar în vremurile de azi.

Vor zice unii: acest capitol nu e întrerupt deloc, deoarece prin slujbele dumnezeiești și prin predica din biserică, îndrumarea tinerelor vlăstare nu suferă cu nimic. O atare socotință, judecată în lumina realităților, ne arată însă că această activitate cultică nu răspunde întru totul multiplelor nevoi sufletești ale tineretului și nici marilor nădejdi ce se leagă de viitorul lui apropiat. Pentru înpământenirea acestui viitor, pe care-l dorim cu toții să fie mai bun pentru întreaga lume, alături de această activitate cultică, se cere o coborâre specială și o zăbovire mai îndelungată a preotului în mijlocul tineretului, pentruca de pe urma acestei zăboviri să se înlăture din sufletul lui tot ceea ce ar întârzia sau ar periclita ivirea lumii mai bune pe care cu toții o așteptăm. Și desigur că noi slujitorii Bisericii lui Hristos nu ne vom da înapoi nici dela această misiune pe care vremurile de azi ne-o cer atât de imperios.

Pr. D. TUDOR

Pe marginea unei mărturisiri

III.

Comparând, în general, ortodoxia cu protestantismul, ele se deosebesc fundamental. Conșirând numai o latură: tradiția, se distanțează mult atât pe plan istoric cât și pe plan spiritual. Tradiția ortodoxă este cea a primelor veacuri creștine, pe când cea protestantă este cea ieșită din lupta sa cu catolicismul. În ceiace privește con-

cepția despre divinitate și om, ortodoxia răsăriteană face deosebire între ele, cunoscând tot așa de bine ceea ce le separă ca și ceea ce le unește. Nu identifică pe Dumnezeu cu acțiunea Lui permanentă din lume, deoarece ea tinde să conceapă divinul ca pe o lume cu realitate substanțială aparte, definindu-L în termeni de substanță și natură. De aceea ea nu poate admite și înțelege ortodoxia protestantă pentrucă aceasta separă transcendentul de immanent, încât între ele e o prăpastie mare, și astfel omul apare detronat dela locul lui de a fi inteligența supremă între creaturi. Ea nu admite nici modernismul protestant, căci acesta apropie atât de mult cele două realități: divină și umană, încât le identifică, ducând astfel la un antropocentrism. „În ortodoxie însă atât tendințele teocentrice cât și cele antropocentrice sunt în echilibru și dă mai mult raționament inteligenței umane“.

* * *

Acest protestant cercetează întreg terenul Bisericii ortodoxe pentru ca să scoată de pretutindenea, unde va fi posibil, realitatea specifică și adevărată a ortodoxiei. El se ocupă în special de Biserică și Tradiție. Biserica o vede definită ca „societatea divino-omenească, în care, deși susceptibile de a fi logic despărțite, elementele divine și omenești, nevăzute, naturale (empirice) și supranaturale, sunt nedespărțite. Biserica e punctul unde se întâlnește cerul cu pământul, unde îngerii coboară pe pământ și unde oamenii urcă la cer“. În ea se întâlnesc în mod tainic cei cari au răposat, cei ce trăiesc și cei cari în viitor vor mai veni. Ea e așezământul care păstrează adevărul integru și este infailibilă.

Adevărurile dogmatice au fost definite în adunări la cari au participat reprezentanții tuturor bisericilor creștine, pentru a afirma adevărul găsit și definit. Ecumenicitatea unui sinod e valabilă numai întru cât exprimă adevărul viu al Bisericii și găsește aprobarea acesteia.

Biserica este sobornică. „Sobornicitatea este un principiu prin care cineva e conștient că face parte dintr'un tot organic, în care renunță la viața sa singulară, pentru a trăi în marea și adâncă comunitate a adevăratei credințe. Aceasta nu este numai o depășire a individului, ci o intrare în adevărul descoperit de Biserică. Peste Biserică nu există o autoritate, căci nu poți trece peste credința din Biserică. Sobornicitatea are un conținut bogat în tradiția Bisericii.

Tradiția este „curentul viu al vieții Bisericii“ (Arseniev). În tradiție se găsește tot ce a descoperit Dumnezeu în Biserică Sa dela începutul ei. Elementele prin care se exprimă adevărurile dogma-

tice, morale și liturgice, acestea se transformă, se transfigurează, devin divine, adică exprimându-se un adevăr fundamental divin, unele concepții definite au fost eternizate, făcute neschimbabile (Florovski). Astfel înțelegea tradiția e infailibilă și absolută, din care cauză trebuie pusă pe picior de egalitate cu Biblia „tradiția fiind împlinirea și interpretarea infailibilă a Sf. Scripturi, deci al doilea izvor al adevărilor divine” (Mesoloras). Tradiția e mai veche decât Biblia. Așa că mai întâi a existat Biserica cu tradiția din sânul căreia a ieșit Biblia. Conținutul ei îl formează învățătura Bisericii din primele opt veacuri creștine și dogmele stabilite la sinoadele ecumenice. Ea mai conține timpurile sfinte, locurile sfinte, arta sfântă și conducerea sfântă, deci oferă un conținut atât de bogat pentru viața Bisericii, că se poate adăpa din ea pe multe veacuri înainte.

* * *

Ortodoxia se consideră ca adevărata Biserică a lui Hristos, care posedă veritatea credinței, adevărul curat transmis de apostoli și de Biserica veche a sfinților părinți și a sinoadelor. Ea afirmă că harul divin poate lucra și în alte Biserici și că ele numai în totalitatea lor formează plenitudinea trupului mistic a lui Hristos. Totodată ține să mărturisească că numai în Biserică este mântuire, fără însă a nega că în celelalte Biserici nu există mântuire.

Din acest punct de vedere Biserica ortodoxă se găsește pe drumul bun pentru unificarea Bisericilor, punând singura condiție de a fi acceptate dogmele Bisericii primordiale, ca să fie o unificare în taine (communio in sacris) iar dacă nu e posibil, să se caute o unificare pe teren practic moral.

Ca încheiere acest protestant se exprimă în felul următor: „Ortodoxia e adevăr, iar adevărul e mai presus decât forma vremelnică a ortodoxiei. Reunirea Bisericilor se va putea face atunci când vor avea conștiința că pe lângă ereziile ce le conțin, mai au și un sâmbure de adevăr, care va eclipsa întunecimile greșelilor prin unire, iar aceasta va fi lucrul Duhului Sfânt”.

Abia atunci își vor putea îndrepta toți credința, nădejdea și dragostea spre cer, mărturisind că Biserica este „Una, Sfântă”.

Pr. Alexandru Budai

CETIȚI CU DRAG ȘI RĂSPANDIȚI ÎN
CĂT MAI MULTE FAMILII „CALEA MĂNTUIRII”. CUVĂNTUL ADEVĂRULUI CREȘ-
TIN.

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 19 Mai 1946 să vorbim despre:
INVĂȚĂTURA MĂNTUITORULUI.

Ca să cunoaștem bine un om, trebuie să-i cercetăm viața și munca sa. Ca să cunoaștem cinstit și deplin mulțumitor pe Iisus Hristos, în ipostasa lui cea adevărată, e necesar să ne apropiem cu tot respectul de viața și opera sa; să-i cercetăm cu evlavie lucrarea sa de Mântuitor, concretizată în învățăturile Evangheliei, în faptele vieții, în așezământul Bisericii și în binefacerile religiei sale.

Opera ne vorbește despre autor; creația ne descoperă geniul și personalitatea creatorului, în literatură, în artă, în știință, în filosofie și în religie.

Care-i opera Mântuitorului? — Incepem cu învățătura sa vie, pe care deși n'a imprimat-o decât în aer, a rămas scrisă în inimile învățăceilor săi și de aci a fost turnată în slovele de aur ale Evangheliei sale nemuritoare.

Iisus Hristos este *Învățătorul, Profetul*, care tâlmăcește oamenilor voia lui Dumnezeu, modelul ideal și etern al tuturor învățătorilor și profesilor. „Să nu vă numiți învățători, că unul este Învățătorul vostru: Hristos” (Mat. 23, 8). El e unicul Învățător al omenirii; Învățătorul Evangheliei mântuirii, Profetul adevărului revelat. În cuvântul său este *viață*, har ceresc, înțelepciune supraumană și putere *divină*. „Mulțimile se mirau de învățătura lui, că îi învăța ca cel ce are putere, iar nu ca învățații lor” (Mat. 7, 28—29).

Cuvântul Mântuitorului se deosebește de cuvântul tuturor oamenilor. Bland și iubitor, simplu și natural, el izvorește din adâncuri care întrec orice genialitate. În frumusețea lui universală și în forța lui spirituală, care întrec cuvintele tuturor întemeietorilor de religie, simțim Dumnezeirea, care ne atrage, ne îmbrățișează, ne încălzește, ne luminează, ne convinge, ne înalță, ne sfințește și ne mântuiește. În cuvintele Domnului simțim puterea adevărului pur, menit să pătrundă în toate inimile și să biruiască toate veacurile. * Vreme de douăzeci de veacuri, ni-

* *Mihail Dragomirescu*: „Cu toate lovirile ce primește creștinismul este o forță ce trăește în fiecare clipă în atâtea colțuri ale pământului. Dăinuirea lui în viitor nici nu ne-o putem închipui decât ca veșnică. El a însuflețit și însuflețește sute de mii de martiri, care au mers la moarte pentru cuvântul lui Iisus. El a inspirat și inspiră mii de artiști, care au ridicat atâtea catedrale, au zugrăvit atâtea milioane de icoane și au sculptat atâtea mii de statui. Fiecare colț de piatră, fiecare lovitură de dalta, fiecare trăsătură de penel a fost și este însoțită de ecoul cuvântului lui Iisus. Și cei care au mers și merg la moarte, pentru a câștiga viața veșnică și cei care, prin munca lor artistică, ținesc la nemurirea pământească, de acel cuvânt au fost puși în mișcare. Este o putere într'ânsul, pe care nu ne-o putem explica nici prin corporalitatea, nici prin spiritualitatea lui Iisus. Cu cuvântul său, Iisus a mișcat și a transformat lumea fizică, rupând nexul causal al lucrurilor. Minunile lui ne dau dovada că cu forța ce emană din cuvânt, fie poruncă, fie rugăciune, materia își schimbă înfățișarea, existența, dăinuirea naturală. Apele îl poartă pe valurile lor, smochinul se usucă, mâinile uscate și încheiate prind viață, ochii închiși pentru veșnicie se deschid, funcțiile vitale moarte, se deșteaptă din nou” (Puterea cuvântului lui Iisus).

meni nu a mai vorbit în felul lui Iisus. Nimeni nu a mai pus în cuvinte puterea care face minuni, bunătaea care pătrunde în toate inimile, spontaneitatea care uimește pe toți cărturarii, simplitatea, eficacitatea și universalitatea, pe care le-a pus Iisus în Evanghelia sa, încât și astăzi trebuie să recunoaștem că „nimeni n'a vorbit ca acest om“...

Cuvântul Evangheliei Domnului are o putere misterioasă, revelatoare, restauratoare și liniștitoare. Misterioasă, deoarece atrage, vrăjește și cucerește sufletele într'un mod negrăit și neînțeles; revelatoare, fiindcă desvăluie tainele vieții și ale divinității; restauratoare, pentru că ne descopere adevărul mântuitor și înlătură întunecul minciunii și al erorii; liniștitor, căci împacă inima omului și pe om cu Dumnezeu.

Spre deosebire de cuvintele altor înțelepți, învățători, profeți și întemeietori de religie, cuvintele Mântuitorului sunt una cu persoana sa. Iisus Hristos este *înruparea* învățării sale. Cu o divină autoritate, El se declară Adevărul, Viața și Lumina lumii: „*Eu sunt calea, adevărul și viața*. Nimeni nu vine la Tatăl, decât prin mine“ (In 14, 6). „*Eu sunt învierea și viața*. Cel ce crede în mine va fi viu, chiar dacă va muri“ (In 11, 25). „*Eu sunt lumina lumii*. Cel ce vine după mine nu va umbla în întunec, ci va avea lumina vieții“ (In 8, 12).

Așa se înțelege de ce unde este Iisus Hristos apare lumina, viața și mântuirea, harul și adevărul, care alungă întunecul, cu toate lucrurile, duhurile și puterile lui.*

Învățătura Mântuitorului, așa după cum o avem păstrată în Evanghelie, cuprinde

o nouă doctrină de credință (dogmatică),
un nou îndreptar de viață morală și
un nou cult religios.

Noua doctrină de credință pe care o propagă Iisus Hristos este o revelație, ultima și suprema revelație, care în liniile ei mari cuprinde adevărul despre sine, adevărul despre Dumnezeu, adevărul despre om, cu atenție deosebită la însemnătatea și nemurirea sufletului, adevărul despre existența și puterea răului, adevărul despre necesitatea mântuirii și mijloacele sfințirii și adevărul despre misterele vieții dincolo de mormânt.

* Fr. W. Foerster: „Trebuie să vină Hristos pentru a face ca toate lucrurile vieții să apară în adevărata lor lumină: prin El se distinge clar curăția de necurăție, adâncimea de superficialitate, noblețea de bătănie, adevărul de minciună, conștiința de instinct, spiritul de materie; nicio umbră și nicio idolatrie nu mai e cu putință și niciun compromis cu răul; și tocmai pentru aceasta este pricina pentru care religia iubirii trebuie să trezească din capul locului cea mai îngrozitoare vrăjmasie. Căci Hristos este dușmanul oricărei nebulosități, al oricărei unificări înșelătoare, adevărul lui nu îngăduie compromis cu neadevărul, el pretinde supunere necondiționată. De aceea tot ce e lume inferioară, tot ce-i eroare, tot ce e vanitate, tot ce e patimă pământească, se răscoală împotriva lui, recunoscându-și dușmanul și adunându-și oștirile“ (Hristos și viața omenească).

Despre sine, adică despre persoana proprie, Mântuitorul învață că este Mesia cel profețit de către proorocii Vechiului Testament. „Știm că va veni Mesia, care se cheamă Hristos. Când va veni acela, ne va spune toate“, zice Samarineanca, dar Iisus îi răspunde: „*Eu sunt (Mesia), cel ce vorbesc cu tine*“ (In 4, 25—26). Iisus are limpede conștiința mesianității; recunoaște că în persoana sa s'au împlinit proorociile mesianice, semnele extraordinare ale revelației divine, de aceea spune deschis, clar și autoritar iudeilor îndoelnici: „*Cercetați Scripturile, căci socotiți că în ele aveți viață veșnică; tocmai acelea sunt care mărturisesc pentru mine*“ (In 5, 39). Totașa are limpede conștiința divinității sale, când mărturisește: „*Eu și Tatăl una suntem*“ (In 10, 30, 36); când primește mărturisirea Apostolilor și ucenicilor că El este „Hristos Fiul lui Dumnezeu celui viu“ (Mat. 16, 16—17; In 1, 34, 41, 45, 49; 11, 27; 20, 31 etc.) și când aprobă acuza, pe care i-o aduc iudeii, „căci tu om fiind *te faci Dumnezeu*“ (In 10, 33—38), din care pricină a și fost răstignit (Mat. 26, 63—66; Mc. 14, 61—64; Lc. 22, 66—71; In 19, 7).

Despre Dumnezeu, Mântuitorul învață că e Spirit viu, unic, creator și iubitor; Părinte Ceresc atotbun, atotștiutor și atotputernic. „Duh este Dumnezeu“ (In 4, 24), Iubire (In 3, 16; I In 4, 8) și Lumină (I In 1, 5), Ființa cu existență personală și Viața mai presus de fire. Acesta e Dumnezeu creștinilor: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt (Mat. 28, 19), Treimea cea de o ființă, care crează, mântuește, sfințește lumea; Providența, care ocrotește paserile cerului, îmbracă crinii câmpului și iubește și hrănește oamenii (Mat. 6, 25—32)*. După credințele idolatre

* B. Pascal: „Dumnezeul creștinilor nu este numai un Dumnezeu autor al adevărilor geometrice și al ordinei elementelor; aceasta e partea păgânilor și a epicureilor. El nu e numai un Dumnezeu care exercită providența sa asupra vieții și asupra bunurilor oamenilor, pentru a da un curs fericit anilor aceluia care-l adoră; aceasta e partea iudeilor. Dar Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac, Dumnezeul lui Iacob, Dumnezeul creștinilor, e un Dumnezeu al iubirii și al mângâierii; e un Dumnezeu care umple sufletul și inima aceluia care îl posedă, e un Dumnezeu care-i face să simtă lăuntric mizeria lor și mila Sa nesfârșită; Care se unește cu adâncul sufletului lor; Care îl umple de smerenie, de bucurie, de încredere, și de iubire; Care îi face incapabili de alt sfârșit decât al Lui însuși.“

„Toți cei ce caută pe Dumnezeu în afară de Iisus Hristos, și care se opresc la natură, sau nu află nicio lumină care să-i satisfacă, sau ajung să-și formeze un mijloc de a cunoaște pe Dumnezeu și de a-i servi fără un mijlocitor, și prin aceasta cad, sau în ateism, sau în deism, care sunt două lucruri de care religia creștină deopotrivă se îngrozește“ (Cugetări).

R. P. Sanson: „...numai un Dumnezeu al bunătații vii, a generosității vii, într'un cuvânt un Dumnezeu al iubirii, poate explica realitățile vii care suntem noi. Însă acest Dumnezeu nu poate să fie viu în sine decât dacă unitatea sa divină, este deasemenea o societate divină. Acesta e tâlcul dogmei Treimei prin care se afirmă că Dumnezeu creatorul ființei noastre este Unul în Trei persoane“.

D. Stăniloae: „...în doctrina despre Dumnezeu se accentuează nu numai unitatea, ci și trinitatea, arătându-se că chiar la Dumnezeu bucuria este o expresie a comuniunii... Caracterul personal al lui Dumnezeu implică pluripersonalitatea, căci persoana fără bucuria comuniunii și a dragostei nu e deplină. Iar cum lui Dumnezeu nu I-a putut lipsi niciodată fericirea și dragostea, nu I-a lipsit nici caracterul personal și deci treimic“. (Iisus Hristos sau restaurarea omului, p. 71—72).

și după nenumăratele zeități, care-și aveau cultul în lumea antică, păgână, învățătura Mântuitorului despre Dumnezeu este una dintre cele mai mari revelații și unul dintre principalele puncte din programul vieții și misiunii sale izbăvitoare (In 17, 4-6).

Despre om, Iisus Hristos învață că e făptura lui Dumnezeu, înzestrată cu suflet liber (In 8, 31-32, 34) și nemuritor (Lc. 12, 16-21; In 11, 25-26), mai prețios decât toate valorile și comorile lumii (Mc. 8, 36-37). Față de Dumnezeu, toți oamenii sunt fii, și pe temeiul filiațiunii divine, toți sunt frați (Mat. 23, 8), datori să trăiască în pace, să fie buni, sinceri, smeriți și blânzi, să se ajute și să se iubească unii pe alții (Lc. 10, 27-37).

Deodată cu învățătura despre om, Hristos Domnul învederează învățătura despre existența răului și puterea păcatului. Prin puterea voinței libere, omul poate face binele și răul. „Ori cine face păcatul, rob este păcatului“ (In 8, 34). Păcatul este izvorul durerii, pricina depărtării de Dumnezeu, cauza nefericirii vremelnice și veșnice. Cum omul nu mai poate să scape singur din lanțurile păcatului și din osânda morții, Dumnezeu — în nemărginita sa iubire — întinde o mână de mântuire, ajutorul, prin care să înlăture opera răului, puterea păcatului. Sub mâna lui Dumnezeu, suferința devine binecuvântare și crucea izvor de sfințire și steag de biruință asupra morții.

Lucrarea Mântuitorului în lume este *opera mântuirii*, lucrarea de răscumpărare, de împărtășire a harului divin și de împăcare cu Dumnezeu. Că n'a venit Fiul Omului să judece, dar „să mântuiască lumea“, prin cuvântul Evangheliei, prin har, prin rugăciune, credință și fapte bune. Iisus Hristos învață omul să nu privească lumea dinafară, ca păgânii, ci dinlăuntru, în și prin conștiință, ca de aici să-și descifreze și lămurească aspirațiile, nevoile, datoriile și răspunderile pe care le are în fața lui Dumnezeu, a oamenilor și a sufletului său propriu. În El avem taina Dumnezeului iubirii devenit om, ca să deschidă omului calea mântuirii și mijloacele prin care se obține *sfințirea*. Mântuitorul ne arată cum Dumnezeu cel viu devine om și cum omul viu poate deveni părtaș la firea dumnezeiască. El trăește viața noastră, ca noi să trăim viața Lui. În El, Dumnezeu prin iubire se coboară până la noi, ca și noi prin iubire să ne ridicăm până la El, cum părinții se coboară până la copii, și copiii se ridică până la părinți, prin iubire. În El, Dumnezeu s'a înomenit ca omul să se îndumnezeiască. El ne convinge că viața are origine divină și scop divin. Astfel, în opera mântuirii, prin Iisus Hristos, între noi și Dumnezeu se stabilește o solidaritate strânsă, o comuniune de viață sfântă, *religia*.

Iisus Hristos ne desvăluie și tainele vieții și ale

judecății dincolo de mormânt (eshatologia), viața în perspectiva veșniciei, care pentru bunul creștin începe din clipa Botezului și continuă până în luminile și fericirile eterne ale raiului; iar pentru necredincioși tot de pe pământ și continuă până în întunerecul morții și în chinurile iadului.

În *îndreptarul de viață morală*, Iisus Mântuitorul ne învață, prin sfânta și incomparabila pildă a vieții sale, virtuțile prin care se obține îmbunătățirea și desăvârșirea morală: iubirea, bunătatea, pacea, frăția, mila, smerenia, milostenia, răbdarea, iertarea, sinceritatea, munca desinteresată și lepădarea de sine până la uitarea de sine și jertfa pentru binele comun. Viața lui, este o viață de iubire; inima lui, e o inimă plină de bunătate; salutul lui, e un salut de pace; idealul lui social, e înfrățirea oamenilor; puterea lui, e mila; înfățișarea lui, este smerenia; secretul biruinței lui, e răbdarea; averea lui, e milostenia; nobleța lui, este iertarea; autoritatea lui, e sinceritatea; bogăția lui, e munca desinteresată și lepădarea de sine duse până la uitarea de sine, și în fine gloria lui, e jertfa pentru mântuirea oamenilor. În fața morții, El afirmă viața; în fața urii, El afirmă iubirea; în fața violenței, El afirmă iertarea; în fața păcatului, El afirmă sfințenia; în fața egoismului, El afirmă altruismul; în fața vișului, El afirmă virtutea; în fața robiei, El afirmă libertatea; în fața orgoliului, El afirmă smerenia; în fața materiei, El afirmă spiritul; în fața împărățiilor lumii, El afirmă împărăția pacifică, spirituală, universală și eternă a lui Dumnezeu*.

* Papini: „*Împărăția lui Dumnezeu, așa cum se vedește ea din vortele lui Hristos, e răsturnarea împărăției Satanei; Împărăția Cerurilor e răsturnarea Împărăției Pământului. Împărăția Satanei e Împărăția răului, — a vicleniei, a cruzimei, a trufiei; Împărăția Prăpastiei. Pe câtă vreme Împărăția lui Dumnezeu e Împărăția binelui, a sincerității, a iubirii, a umilinței; Împărăția Culmii.*”

„*Împărăția Pământului e Împărăția tinei și a cărnii, Împărăția aurului și a pizmei, a sgârceniei și a desfrăului, Împărăția a tot ceea ce răvnesc smintinții și putregăuții lumii.*”

„*Împărăția Cerurilor va fi, dimpotrivă, Împărăția duhului și a sufletului, Împărăția lepădării și a neîntinării, Împărăția tuturor bunurilor după care umblă oamenii ce-și dau seama că toate celelalte avuții nu pot să atbe nici un preț.*”

„*Dumnezeu e Tată, Bunătate; Cerul stă deasupra Pământului, așa dar Duhul. Cerul e lăcașul lui Dumnezeu. Duhul e Împărăția bunătății.*”

„*Cine se târește pe pământ, cine scormonește grohând pământul, cine nu vede decât mocirle pământului, e Bestie; cel ce trăește cu ochii la cer, dorind cerul, nădăjduind să trăiască veșnic în cer, e Sfânt. Cei mai mulți dintre oameni sunt Bestii: Iisus vrea să schimbe Bestiile în Sfinți. Acesta este înțelesul firesc și mereu viu al Împărăției lui Dumnezeu, al Împărăției Cerurilor.*”

„*Împărăția lui Dumnezeu a oamenilor este, pentru oameni. „Împărăția Cerurilor în noi sălășluiește”. Incepând numai decât: e fapta noastră, într-o noastră fericire, în viața aceasta pe acest pământ. Atârnă de voința noastră, de răspunsul nostru: da ori ba. Păstrați-vă cu suflet curat și Împărăția Cerurilor se va întinde și asupra pământului, Împărăția lui Dumnezeu se va întemeia printre oameni“ (Viața lui Iisus).*”

Ele ne-a arătat calea spre viața veșnică;
ne-a învățat să gândim cu mintea adevărul;
să dorim cu inima frumosul;
să înfăptuim cu voința binele și
să iubim din tot sufletul pe Dumnezeu și pe
aproapele.

În școala și Evanghelia Mântuitorului se învață iubirea necunoscută oamenilor înainte de El: iubirea iertătoare, iubirea îndurătoare, iubirea pătimitoare, iubirea vrăjmașilor, iubirea divină, iubirea creștină. „Predica de pe Munte” cuprinde legea morală eternă, constituția cea mai umană și conduita cea mai sublimă, care stabilește cele mai ideale raporturi între oameni și neamuri, între noi și Dumnezeu*. Și cei mai înverșunați adversari ai Mântuitorului nu pot să nu recunoască valoarea unică și nemuritoare a moralei evanghelice.

În *cultul religios*, pe care îl inițiază Iisus Hristos, avem spiritualitatea pură, experiența prin care obținem împăcarea și unirea cu Dumnezeu. Mântuitorul înlocuiește cultul idolatru, sângeros și material pe care îl întâlnim în păgânism, prin închinarea în duh și adevăr (In 4, 24). El ne învață să spunem „Tatăl nostru” (Mat. 6, 9—13), rugăciunea simplă, dar sinceră, din adâncul inimii. Ca oamenii să se împărtășească din puterea și binefacerile harului divin, El a întemeiat Biserica și a rânduit sfintele Taine, mijloacele dumnezeiești prin care ne purificăm, ne sfințim și ne desăvârșim unirea cu Dumnezeu.

* Papini: „Cuvântarea de pe Munte e cea mai tainică îndreptățire a oamenilor de-a se bucura de viață. Îndreptățirea dăinuirii lor în nemărginirea lumilor. Îndreptățirea noastră, singura de care avem nevoie. Patenta demnității noastre, de ființe înzestrate cu suflet. Zălogul că vom putea să ne ridicăm mai presus de noi înșine, să fim nu numai oameni. Făgăduința acestei supreme puțințe, a acestei nădejdi: a ridicării noastre mai presus de dobitoace.

„Dacă un înger, coborând la noi dintr'o lume suprapământescă, ne-ar întreba ce-avem mai bun prin casele noastre și de preț mai scump, dovada credinței noastre, capodopera minții în apogeul puterii sale, nu l-am duce în fața uriașelor mașini unsoase, în fața minunilor mecanice cu care ne fălim prosteste, pe câtă vreme au făcut viața mai grea, mai robită, mai scurată — pământ în slujba unor nevoi și netrebnicii pământești, — ci i-am pune sub ochi Cuvântarea de pe Munte și pe urmă, dar numai pe urmă, vreo două sute de file desprinse din cartea poeziilor tuturor popo relor. Ci Cuvântarea ar rămâne tot diamantul neasemuit, sclipind cu limpedea-i strălucire de lumină curată în mijlocul estințății bătătoare la ochi a smaraldelor și safirelor.

„Iar dacă oamenii ar fi chemați la o judecată supraomenească și ar fi înuși să le dea socoteală judecătorilor de toate greșelile pe care nu le mai pot ispăși, ca și de îndătinătele lor nelegiuiri, de care nu s'au lăsat până'n ziua de azi; de războaiele ce se țin lanț de sute de veacuri și de tot sângele gălgăit din vinele fraților noștri; de toate lacrimile picurate din ochii copiilor oamenilor; de impietirea inimii noastre; de răutatea pe care poate singură proștia din noi e în stare să o ajungă — n'ar aduce în fața acelei judecăți temeiurile filosofilor, deși cuminiți și bine ticluite; nici științele, sisteme vremelnice de simboluri și rețete; nici legile noastre, învoiri rușinoase între cruzime și spaimă. Nu vom avea de arătat intru iertarea atâtor păcate, intru răscumpărarea încăpăținării noastre de răi platnici, intru preamărirea celor șazeci de veacuri de sângeroasă dăinuire, drept ușurarea temeinică și supremă a tuturor învinuirilor, decât cele câteva rânduri ale Cuvântării de pe Munte” (Viața lui Iisus).

Toată învățătura Mântuitorului, cuprinsă în doctrina de credință, în viața morală și în cultul religios, este expresia voinței lui Dumnezeu. „Nu fă voia mea, ci voia Tatălui celui ce m'a trimis” (In 5, 30; 6, 38; 10, 37—38; 12, 49; Evr. 10, 7). „Învățătura mea nu este a mea, ci a celui ce m'a trimis. De va voi cineva să facă voia lui, va cunoaște despre învățătura aceasta, dacă este dela Dumnezeu...” (In 7, 16—17). De aceea e sfântă și eternă, ca Dumnezeu. „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece” (Mat. 24, 35). Ele sunt nemuritoare și incomparabile.

Dogmele Domnului satisfac setea rațiunii după adevăr;

morala evanghelică satisface setea voinței după bine;

cultul creștin satisface setea inimii după împăcare și

toate laolaltă satisfac dorința sfințirii, a desăvârșirii și a unirii sufletului cu Dumnezeu.

Oricine păzește învățătura Fiului, „nu va vedea moartea în veac” (In 8, 51), ci va moșteni viața și fericirea veșnică.

Învățătura Mântuitorului este Evanghelia eternității, legea nouă a omului nou, pentru care adevărata fericire este iubirea;

adevrata bucurie este libertatea, independent de orice rău, de orice păcat;

adevrata noblețe este bunătatea;

adevrata vitejie este dreptatea;

adevrata comoară este mântuirea;

adevrata trăire este viața veșnică și

adevratul Domn este Dumnezeu: *Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, căruia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, în vecii vecilor.*

[Recenzie

Cărți

Dr. Nicolae Igna: COSMA ȘI DAMIAN, DOCTORI FĂRĂ ARGINȚI, Sibiu, 1945, 98 pag. + 30 figuri.

Dr. Dr. Nicolae Igna se ocupă într'un studiu de 98 pagini de Sfinții Cosma și Damian, Doctori fără arginți, patronii medicilor. Biserica creștină admite 3 perechi de sfinți, frați gemeni cu acelaș nume Cosma și Damian. Ei s'ar fi născut în Arabia, au trăit ca medici creștini în Aigai în Cilicia și au suferit martiriul sub Dioclețian, în 303. Aceiași sfinți sunt cinstiți atât de Biserica răsăriteană cât și de cea apuseană, în diferite zile ale anului. (p. 1). Sunt date zilele când sunt sărbătoriți la ortodocși cât și la catolici. Datele diferă. Autorul studiază volumele

„Acta Sanctorum” și textele grecești publicate de Deubner și cele 3 versiuni privitoare la originea lor. Martiriul roman e descris pe larg de Deubner, iar martiriul arab a inspirat pe numeroși artiști, între cari și pe călugărul Fra Angelico, ale cărui tablouri sunt reproduse de autor.

D. Dr. Igna dă o atenție deosebită iconografiei Sfinților doctori, reproducând și descriind tablourile clasice ca și pe cele ale câtorva pictori moderni, cari sunt reprezentați mai totdeauna „tineri, fără barbă”, numai în biserica din Roma, ridicată de Papa Felix, sunt reprezentați mai în vârstă și cu barbă (p. 9). Cultul sfinților medici a luat naștere în Orient, în sec. al V-lea era în floare, vindecările miraculoase erau numeroase, numărul sanctuarelor ridicate în cinstea lor a crescut. Din Orient a trecut în Roma și Italia, cel mai vechi sanctuar a fost ridicat aci de papa Symmachus (498—514), iar papa Felix al IV-lea (526—530), le-a ridicat o bazilică la Forul Roman, pe via Sacra, pe locul a două vechi sanctuare păgâne (p. 22—25). La sanctuarele lor din Orient, veneau neconținut bolnavii, creștini, păgâni și evrei. Ei petreceau noaptea în biserică și se vindeau de diferite boli. Din Italia, cultul lor trece în Franța, unde găsim societăți medicale, care le poartă numele. La noi în țară de asemeni este răspândit acest cult. Sfânta Mitropolie a Ungrovlahiei, posedă moaște de ale marilor tămăduitori, Sfinții făcători de minuni, doctorii fără arginți, Cosma și Damian. La 1 Iulie a fiecărui an, ziua sărbătoririi lor, la Patriarhie se oficiază sfânta liturghie, în cinstea lor, prăznuirea lor se mai face și la Biserica Spitalului Filantropia din București, care-i are ca hram pe acești Sfinți tămăduitori (p. 30). Poporul român nu numai că serbează Sfinții după ritul oficial, ci adaugă tradițiuni și practici superstițioase, cu reminiscențe păgâne și magice (p. 33). În proverbele Românilor găsim: „A fi sfânt fără de argint”; „Om cinstit dar sărac”; ar fi aluzie la Sfinții doctori fără de arginți (p. 34). Numele Sfinților sunt întrebuițate de poporul nostru și în răvașe de leac, cu care caută să alunge duhurile necurate.. (p. 34). Minunile săvârșite de Sfinții doctori fără de arginți sunt rediate pe larg: 48 minuni și 5 legende, dintre cari 22 nouă, grupate în 6 serii, majoritatea lor sunt medicale, unsprezece din domeniul chirurgic, apoi medicină internă, boli nervoase, ginecologice etc. (pp. 36—90). Bibliografia e bogată, 37 autori români și streini (pp. 94—95), și un rezumat în limba franceză (pp. 96—97). Studiul d-lui Dr. N. Igna e foarte interesant și bogat în noutăți atât din domeniul medicinei, artei, ca și al teologiei. Citirea lui e o adevărată desfătare sufletească!

Valeriu T. Perianu: FULGI, Editura „Poporul Român”, Timișoara, 1945.

Părintele diacon Valeriu T. Perianu ne dăruiește un volum de poezii, cu subiectele cele mai variate. Cetite dela început, simți gândul frământat al poetului, care ne zugrăvește atâtea momente unice din viața de toate zilele — dar peste toate planează ideea nemuritoare și sfântă a creștinului: Dumnezeu, Iisus Hristos, sărbătorile sfinte. Popasuri însemnate, clipe de reculegere pentru oricine crede în tainele mari ale lumii.

Viața dela țară, frumsețele naturii, sunt peisagii minunate de reverie, de dorinți fierbinți, de a rămâne pururea „în zări spre Dumnezeu”. Poeziile păr. diacon Valeriu T. Perianu ne înalță în sferele cerești, arătându-ne drumul curat al vieții ce trebuie să-l străbatem!

G. Oprescu: MANUAL DE ISTORIA ARTELOR, vol. IV. Buc. 1945, „Universul”, Lei 6000.

E ultimul volum tipărit cu îngrijire de d. prof. univ. G. Oprescu dela București. El ne înfățișează „Realismul” și „Impresionismul” în Europa apuseană: Franța, Belgia, Olanda, Germania și Anglia. În capitolul „Pictura europeană în timpul impresionismului”, îi găsim amintiți pe pictorii români: Grigorescu și Andreescu (p. 212). Rodin, marele sculptor francez, ocupă un loc de frunte la finea secolului (p. 227).

Cele 4 volume de Istoria Artelor ale d-lui prof. G. Oprescu, sunt o muncă utilă și educativă, pentru toți doritorii de comori artistice. În ele ni se înfățișează frumosul și creațiunile artiștilor dealungul secolelor.

Prof. C. Rudneanu

Informațiuni

■ EPARHIE ORTODOXĂ ROMÂNĂ PE SEAMA ROMÂNILOR DIN UNGARIA. După cum se știe, dincolo de frontiera trianonică a României spre Ungaria, de regulă de-a-lungul frontierei de Vest, se află circa 50.000 Români ortodoxi, constituiți în circa 25 parohii cu peste 20 preoți ort. rom.

În 27 Martie a. c. s'a ținut în Giula Congresul Național-bisericeesc al acestor parohii, cu care ocaziune s'a organizat Eparhia ortodoxă română și Consistorul eparhial cu sediul în Giula. Președintele Consistorului este P. C. Părinte Protopop Dr. Petru Măndruțau, asesor referent bisericesc: P. C. Părinte Prot. Dimitrie Săbău din

Giula, asesor referent școlar: C. Preot Petru Mișcuța, asesor referent episcopesc: P. C. Părinte Prot. Ioan Borza, ambii din Chitighaz, iar secretar consistorial: C. Preot Gheorghe Negru din Giula. Au mai fost aleși asesorii onorari în cele trei senate, în conformitate cu prevederile Statutului Organic șagunian.

În ziua de 3 Mai a. c. s'a prezentat la Episcopia din Arad președintele Consistorului, P. C. Prot. Dr. Petru Mândrutău, împreună cu asesorul referent bisericesc, P. C. Prot. Dimitrie Săbău și au depus jurământul legal în fața P. S. Părinte Episcop Andrei.

Constituirea Eparhiei pe seama Românilor ortodoxi din Ungaria s'a făcut cu asentimentul canonic al I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan dela Sibiu și a Prea Sfințiților Episcopi Dr. Andrei Magieru dela Arad și Dr. Nicolae Popoviciu dela Oradea-Mare. În zilele acestea Consistorul eparhial ort. rom. din Giula își va începe activitatea sa.

În felul acesta chestiunea bisericească a Românilor din Ungaria a ajuns la o soluție canonică.

■ **CONFERINȚA MINIȘTRILOR DE EXTERNE** ai celor patru mari puteri, ținută la Paris, a luat în discuție tratatul de pace cu România. Cu acest prilej ei au căzut de acord ca acea parte a Transilvaniei care a fost cedată de Hitler Ungariei, prin dictatul dela Viena, să revină României. Prin această hotărâre unanimă țara noastră va avea în Vest granițele din 1938.

■ **LICEU ROMÂN ÎN GIULA.** Ministerul ungar al Instrucțiunii a aprobat de curând înființarea unui liceu cu 8 clase pe seama elevilor Români din Ungaria. Cu anul școlar 1946-47 va începe să funcționeze clasa I la acest liceu. Biserica ortodoxă română din Ungaria va înființa un internat pentru plasarea și îngrijirea sufltească a elevilor.

■ **DE SUB TEASCURILE TIPOGRAFIEI NOASTRE DIECEZANE** a apărut de curând primul număr din „*Biblioteca Școlii de Duminecă*”, inițiată de Părintele misionar Dr. Toma Gherasimescu. Acest număr, însoțit de o scurtă prefață scrisă de P. S. Părinte Episcop Andrei, cuprinde 7 piese de teatru religios-moral, potrivite pentru Școala de Duminecă și foarte ușor de pregătit cu elevii Școlii primare. Titlurile acestor piese sunt: Doi sgârșiți, Cismarul fericit, Samarineanul milostiv, Ce le trebuie oamenilor, Bogatul căruia i-a rodit țarina, Credința și Bețivul.

Cei ce doresc să aibă această carte o pot comanda dela „*Frăția misionară Propoveduirea Sfintei Cruci*” (la Sfânta Episcopie Arad), cos-

tu ei fiind de 1000 lei, plus cheltuielile de transport, sau o pot cumpăra direct dela Librăria noastră Diecezană.

A mai apărut deasemenea în broșură și Statutul Frației misionare, intitulat: „*Ajutați la întoarcerea sufletelor de pe calea iadului*”. Broșura, care cuprinde și câteva lămuriri, costă 500 lei și se poate comanda dela aceleași adrese.

■ **DESPĂRȚĂMÂNTUL ARAD** al Asociației clerului „*Andrei Șaguna*” a tipărit de curând „*Programa de rugăciuni și cântări*” pentru elevii creștini ortodoxi ai școlilor noastre primare. După cum se știe această programă a fost statornicită în conferințele preoțești din Arad ținute la 25 Septembrie 1936 și 30 Septembrie 1937. Broșura cuprinde la sfârșitul ei și Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur, așa că în acest chip va fi un bun călăuzitor în răspunsurile liturgice pe cari le dau elevii noștri în sf. biserică.

Programa de rugăciuni și cântări se poate cumpăra dela Oficiul parohial ort. rom. din Arad str. Mețianu 16. Costul ei este de lei 300.

■ **ÎN „MONITORUL OFICIAL”** Nr. 92 din 17 Aprilie 1946 a apărut un decret-lege pentru repunerea în vigoare și modificarea art. 39, 40, 41, 42 și 43 din legea pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române, publicată în Monitorul Oficial Nr. 97 din 6 Mai 1925.

În acelaș „*Monitor Oficial*” a apărut și statutul pentru organizarea și funcționarea Fondului Ortodox Român din Bucovina.

■ **TRECERI LA ORTODOXIE.** În parohia Macea, în urma activității preoților de acolo, au avut loc următoarele treceri la biserică ortodoxă: Floare Bota, Petru Clepea, Gheorghe Clepea, Ion Clepea, Ana Clepea, Petru Redes, dela bapțiști, Vasile Ardelean, Ioan Sfât și Ioan Sfât dela Adventiștii de ziua șaptea. Toți aceștia au primit taina sf. botez, iar cei căsătoriți au fost și cununați în sf. biserică.

Nr. 1318/1946.

Comunicat

Se atrage atențiunea parohiilor, cu biserici monumente istorice, că sunt obligate a supune aprobării Comisiunii Monumentelor istorice devizele lucrărilor de reparații a acelor zidiri.

Arad, la 30 Aprilie 1946.

† **ANDREI,**

Episcop.

Ic. Stavr. Sava Tr. Seculin
consilier, ref. eparhial.